

A NEW COURSE IN READING PALI

Bài 10.1

Đoạn kinh 1 (Rasv)

Ekasmim samaye satthā gaṇaṃ pahāya ekako’va ekaṃ vanaṃ pāvisi.
Pārileyyakanāmo eko hatthirājā’pi hatthigaṇaṃ pahāya taṃ vanaṃ pavisitvā,
bhagavantaṃ ekassa rukkhassa mūle nisinnaṃ disvā, pādena paharanta rukkhamūlaṃ
sodhetvā soṇḍāya sākhaṃ gahetvā sammajji. Tato paṭṭhāya divase divase soṇḍāya
ghaṭaṃ gahetvā pānīyaparibhojanīyaṃ udakaṃ āharati upaṭṭhāpeti, uṇhodakena atthe
sati uṇhodakaṃ paṭiyādeti.

Kathaṃ? Kaṭṭhāni ghaṃsitvā aggim pāpeti, tattha dārūni pakkipanto aggim jāletvā
tattha tattha pāsāṇe pacitvā, dārukkhaṇḍakena pavatṭetvā khuddakasoṇḍiyaṃ khipati.
Tato hatthaṃ otāretvā udakassa tattabhāvaṃ jānitvā gantvā satthāraṃ vandati. Satthā
tattha gantvā nahāyati. Atha nānāvidhāni phalāni āharitvā deti.

Yadā pana satthā gāmaṃ piṇḍāya pavisati, tadā satthu pattacīvaramādāya kumbhe
ṭhapetvā satthārā saddhim yeva gacchati; rattiṃ vālamiganivāraṇatthaṃ mahantaṃ
daṇḍaṃ soṇḍāya gahetvā yāva aruṇ’uggamanā vanasaṇḍe vicarati.

Từ vựng đoạn kinh 1

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Eka	Một	Tính
2	Samayo	Thời, dịp	Danh, nam
3	Satthar	Vị thầy	Danh, nam
4	Gaṇo	Đám đông	Danh, trung
5	Pahāya	Từ bỏ	Động, bất biến
6	Ekaka	Một mình, duy nhất	Tính
7	Eva	[nhấn mạnh]	Phụ
8	Vanaṃ	Khu rừng	Danh, trung
9	Pāvisi	Đi vào	Động, bất định, chủ động, mô tả
10	Pārileyyako	Tên riêng	Danh, nam
11	Nāma	Có tên	Tính
12	Hatthin	Voi	Danh, nam
13	Rājan	Vua	Danh, nam
14	Pi	Và [đệm]	Phụ
15	So~sa/taṃ~tad/ Sā Eso~esa/etaṃ~ Etad/esā	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3

16	Pavisitvā	Đi vào	Động, bất biến
17	Bhagavant	Đức Thế Tôn	Danh, nam
18	Rukkho	Cây	Danh, nam
19	Mūlaṃ	Gốc	Danh, trung
20	Nisinna	Ngồi xuống	Quá phân
21	Disvā	Nhìn thấy	Động, bất biến
22	Pādo	Chân	Danh, nam
23	Paharati	Đánh, đập, giậm	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
24	Sodhetvā	Làm sạch	Động, bất biến
25	Soṇḍā	Vòi	Danh, nữ
26	Sākhā	Cành cây	Danh, nữ
27	Gahetvā	Lấy	Động, bất biến
28	Sammajji	Quét	Động, bất định, chủ động, mô tả
29	Paṭṭhāya	Bắt đầu từ (kết hợp với danh từ xuất xứ cách)	Giới từ
30	Divaso	Ngày	Danh, nam
31	Ghaṭo	Bình nước	Danh, nam
32	Pāṇiyaṃ	Nước	Danh, trung
33	Paribhojanīyaṃ	Thức ăn	Danh, trung
34	Udakaṃ	Nước	Danh, trung
35	Āharati	Mang	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
36	Upaṭṭhāpeti	Phục vụ	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
37	Uṇha	Nóng	Tính
38	Attho	Lợi ích, nhu cầu	Danh, nam
39	Sant	Thì, là, tồn tại	Hiện phân
40	Paṭiyādeti	Chuẩn bị, sắp đặt	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
41	Kathaṃ	Như thế nào?	Trạng
42	Kaṭṭhaṃ	Cây gỗ, mảnh gỗ	Danh, trung
43	Ghaṃsitvā	Cọ xát	Động, bất biến
44	Aggi	Lửa	Danh, nam
45	Pāṭeti	Nhóm (lửa)	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
46	Tattha	Tại đó	Trạng
47	Dāru	Mảnh gỗ, khúc gỗ	Danh, trung
48	Pakkhipati	Dồn đóng	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
49	Jāletvā	Đốt (lửa)	Động, bất biến
50	Pāsāṇo	Cục đá, hòn đá	Danh, nam
51	Pacitvā	Nấu	Động, bất biến
52	Khaṇḍakaṃ	Khúc (gỗ, cây)	Danh, trung
53	Pavaṭṭetvā	Trở, đảo	Động, bất biến
54	Khuddaka	Nhỏ	Tính
55	Soṇḍī	Hố lõm trên đá	Danh, nữ
56	Khipati	Ném	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
57	Hattho	Vòi	Danh, nam
58	Otāretvā	Hạ thấp	Động, bất biến

59	Tatta	Nóng	Tính
60	Bhāvo	Trạng thái	Danh, nam
61	Jānitvā	Biết	Động, bất biến
62	Gantvā	Đi đến	Động, bất biến
63	Satthar	Vị thầy [Đạo sư]	Danh, nam
64	Vandati	Đảnh lễ	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
65	Nahāyati	Tắm	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
66	Atha	Thế rồi [đem]	Phụ
67	Nānāvidha	Đa dạng	Tính
68	Phalaṃ	Quả, trái cây	Danh, trung
69	Āharitvā	Lấy, hái	Động, bất biến
70	Deti	Dâng, cúng	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
71	Yadā	Khi, mỗi khi	Phụ
72	Pana	Và, lại nữa [đem]	Phụ
73	Piṇḍo	Vật thực	Danh, nam
74	Pavisati	Đi vào	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
75	Tadā	Khi đó	Phụ
76	Yadā... tadā...	Khi nào... khi đó...	
77	Patto	Bát	Danh, nam
78	Cīvaraṃ	Y	Danh, trung
79	Ādāya	Lấy	Động, bất biến
80	Kumbho	Trán	Danh, nam
81	Ṭhapetvā	Đặt	Động, bất biến
82	Saddhiṃ	Cùng với	Giới từ
83	Yeva	[Nhấn mạnh]	Phụ
84	Gacchati	Đi	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
85	Ratti	Ban đêm	Danh, nữ
86	Vālaṃ	Rắn	Danh, trung
87	Migo	Thú bốn chân	Danh, nam
88	Nivāraṇaṃ	Sự ngăn chặn	Danh, trung
89	Attho	Mục đích [X-atthaṃ] = [vì mục đích X] trong đó: [X] ở nguyên mẫu còn [Atthaṃ] là trực bổ cách số ít	Danh, nam
90	Mahant	Lớn	Tính
91	Daṇḍo	Gậy	Danh, nam
92	Yāva	Cho đến khi [kết hợp danh từ xuất xứ cách]	Giới từ
93	Aruṇo	Mặt trời	Danh, nam
94	Uggamaṇaṃ	Sự mọc lên	Danh, trung
95	Vanaṣaṇḍo	Rừng rậm	Danh, nam
96	Vicarati	Đi qua lại	Động, hiện tại, chủ động, mô tả

Ngữ pháp đoạn kinh 1

STT	Điểm Ngữ pháp	Tổng quát	Đoạn kinh 1
1	Hợp âm	-a + u- = -o-	
2	Vị trí cách độc lập	Một danh từ vị trí cách kết hợp với một hiện tại phân từ hay một quá khứ phân từ vị trí cách, biểu đạt một sự việc xảy ra trước hay đồng thời với sự việc của động từ chính	...atthe sati...

Đoạn kinh 8 (SN)

evaṃ me sutam

ekaṃ samayaṃ bhagavā sāvatthiyaṃ viharati jetavane anāthapiṇḍikassa ārāme. atha kho aññatarā devatā abhikkantāya rattiyaṃ abhikkantavaṇṇā kevalakappaṃ jetavanaṃ obhāsetvā yena bhagavā tenupasaṅkami; upasaṅkamitvā bhagavantam abhivādetvā ekamantaṃ atṭhāsi. ekamantaṃ tithā kho sā devatā bhagavantam etadavoca —

“kathaṃ nu tvam, mārisa, oghamatarī(*)’ti? ‘appatiṭṭham(**) khvāhaṃ, āvuso, anāyūhaṃ(***) oghamatarin’ti.

‘yathā kathaṃ pana tvam, mārisa, appatiṭṭham anāyūhaṃ oghamatarī’ti?
 ‘yadākhvāhaṃ, āvuso, santiṭṭhāmi tadāssu saṃsīdāmi;
 yadākhvāhaṃ, āvuso, āyūhāmi tadāssu nibbuyhāmi {nivuyhāmi (syā. kaṃ. ka.)}
 evaṃ khvāhaṃ, āvuso, appatiṭṭham anāyūhaṃ oghamatarin”’ti.

“cīrassaṃ vata passāmi, brāhmaṇaṃ parinibbutaṃ.
 appatiṭṭham anāyūhaṃ, tiṇṇaṃ loke visattikaṃ”ti. —

idamavoca sā devatā. samanunño satthā ahosi. atha kho sā devatā —
 “samanunño me satthā”ti bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇaṃ katvā tatthevantaradhāyīti.

Chú giải:

- (1) **aññatarā devatāti** nāmagottavasena apākaṭā ekā devatāti attho
- (2) “**devatā**”ti ca idaṃ devānampi devadhītānampi sādharmaṇavacanam
- (3) **abhikkantavaṇṇāti** idha **abhikkanta**-saddo abhirūpe
- (4) **oghamatarīti** ettha cattāro oghā, kāmogho bhavogho diṭṭhogho avijjoghoti
- (5) **atarīti** imaṃ catubbidhampi ogham kena nu tvam, mārisa, kāraṇena tiṇṇoti
- (6) **appatiṭṭhanti** appatiṭṭhahanto

(7) **anāyūhanti** anāyūhanto, avāyamantoti

(8) sabbākusalābhisaṅkhāravasena santiṭṭhanto saṃsīdati nāma,
sabbalokiyakusalābhisaṅkhāravasena āyūhanto nibbuyhati nāma

Từ vựng đoạn kinh 8

STT	Từ Pali	Nghĩa Việt liên quan đến đoạn kinh	Từ loại
1	Evam	Như vậy, như thế	Trạng
2	Me	Tôi	Đại, nhân xưng, 1
3	Suta	Được nghe	Quá phân
4	Eka	Một	Tính
5	Samayo	Thời, dịp, lúc	Danh, nam
6	Bhagavant	Đức Thế Tôn	Danh, nam
7	Sāvatthī	Tên thành phố	Danh, nữ
8	Viharati	Sống, ngụ	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
9	Jetavanam	Tên khu vườn	Danh, trung
10	Anāthapiṇḍiko	Tên riêng	Danh, nam
11	Ārāmo	Chùa, vườn, tu viện	Danh, nam
12	Atha	Thế rồi [đệm]	Phụ
13	Kho	Quả thật [đệm]	Phụ
14	Aññatara	(Một người) nào đó, (một vật) nào đó [giống mạo từ a/an của tiếng Anh]	Tính
15	Devatā	Vị trời	Danh, nữ
16	Abhikkanta	Đi qua	Quá phân
17	Ratti	Buổi đêm, ban đêm	Danh, nữ
18	Abhi-	Hướng đến, ra ngoài, lên, qua	Tiền tố
19	Kanta	Đi	Quá phân [của động từ kamati]
20	Vaṇṇo	Dung sắc, nhan sắc	Danh, nam
21	Kamati	Đi	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
22	Kevala	Toàn bộ	Tính
23	Kappa	Toàn bộ, trọn vẹn	Tính
24	Obhāsati	Chiếu sáng, tỏa sáng	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
25	Yena... tena...	Ở đâu... đến đó...	Đặc ngữ
26	Upasaṅkami	Đi đến	Động, bất định, chủ động, mô tả
27	Abhivādeti	Đánh lễ	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
28	Ekamantaṃ	Một bên	Trạng
29	Aṭṭhāsi	Đứng	Động, bất định, chủ động, mô tả
30	Ṭhita	Đứng	Quá phân
31	So~sa/taṃ~tad/ Sā Eso~esa/etaṃ~	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3

	Etad/esā		
32	Avoca	Nói	Động, bất định, chủ động, mô tả
33	Katham	Như thế nào, làm sao, bằng cách nào	Trạng
34	Nu	[Đệm]	Phụ
35	Tvaṃ	Bạn, anh, ngài	Đại, nhân xưng, 2
36	Mārisa	Thưa Ngài [hô cách, số ít]	Danh, nam
37	Ogho	Dòng lũ	Danh, nam
38	Atari	---	
39	Tari	Vượt qua	Động, bất định, chủ động, mô tả
40	(i)ti	[ký hiệu trích dẫn]	Phụ
41	Appatiṭṭha	---	
42	Khvāham	Kho + aham	
43	Āvuso	Này ông, này bà [hô cách, số ít]	Danh, nam
44	Anāyūham	---	
45	Atariṃ	---	
46	Yathā	Giống như, liên quan đến, dựa vào, dựa theo	Trạng
47	Pana	Và [đệm]	Phụ
48	Yadā	Khi nào	Trạng
49	Sam-	Hoàn toàn, toàn bộ	Tiền tố
50	Tiṭṭhati	Đứng	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
51	Tadā	Khi đó	Trạng
52	Assu	[Đệm]	Phụ
53	Sīdati	Chìm	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
54	Āyūhati	Nỗ lực, tích lũy, bơi, theo đuổi	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
55	Nibbuyhati	Trôi nổi	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
56	Cirassam	Một thời gian rất lâu đã qua, cuối cùng	Trạng
57	Vata	[đệm]	Phụ
58	Passati	Thấy, biết	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
59	Brāhmaṇo	Bà La Môn	Danh, nam
60	Pari-	Hoàn toàn, toàn bộ, trọn vẹn	Tiền tố
61	Nibbuta	Không còn khao khát, không còn phiền não	Quá phân
62	Tiṇṇa	Vượt qua	Quá phân [của động từ tarati]
63	Tarati	Vượt qua	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
64	Loko	Thế gian	Danh, nam
65	Visattikā	Sự dính mắc, sự khao khát	Danh, nữ

66	Ayaṃ/idam~imaṃ/ayaṃ	Người ấy, vật ấy	Đại, nhân xưng/chỉ định, 3
67	Samanuñña	Phê chuẩn, chấp thuận	Tính
68	Satthar	Bậc Đạo Sư	Danh, nam
69	Ahosi	Thì, là, tồn tại	Động, bất định, chủ động, mô tả
70	Me	Tôi [dụng cụ, gián bỏ, sở hữu cách, số ít]	Đại, nhân xưng, 1
71	Padakkhinam karoti	Đi vòng bên trái tôn kính	Cụm động từ
72	Tattha	Tại đó, ở đó	Trạng
73	Eva	[nhấn mạnh]	Phụ
74	Antaradhāyi	Biến mất	Động, bất định, chủ động, mô tả
75	Nāmaṃ	Tên	Danh, trung
76	Gottam	Dòng tộc	Danh, trung
77	Vasaṃ	Quyền lực, thẩm quyền, ảnh hưởng, sự tác động	Danh, trung
78	Pākaṭa	Được biết đến	Quá phân
79	Attho	Ý nghĩa, lợi ích, mục đích	Danh, nam
80	Ca	Và, hoặc [liệt kê]	Phụ
81	Devo	Vị trời	Danh, nam
82	Pi	Và [đệm]	Phụ
83	Dhītar	Nữ, con gái	Danh, nữ
84	Sādhāraṇa	Chung	Tính
85	Vacanaṃ	Lời nói, tiếng nói, tiếng gọi, thuật ngữ, từ	Danh, trung
86	Idha	Ở đây	Trạng
87	Saddo	Tiếng, từ	Danh, nam
88	Rūpaṃ	Sắc, nhan sắc	Danh, trung
89	Ettha	Ở đây	Trạng
90	Catu	Bốn	Tính
91	Kāmo	Dục	Danh, nam
92	Bhavo	Hữu	Danh, nam
93	Diṭṭhi	Kiến	Danh, nữ
94	Vijjā	Minh	Danh, nữ
95	Catubbidha	4 loại	Tính
96	Ko/kiṃ/kā	Ai, cái gì	Đại, nghi vấn
97	Kāraṇaṃ	Nguyên nhân, lý do, cơ sở, hành động, nghĩa vụ, mưu mẹo	Danh, trung
98	Patitṭhahati	Đứng vững, trụ lại, vững vàng	Động, hiện tại, chủ động, mô tả

99	Vāyamati	Nỗ lực, cố gắng, phấn đấu	Động, hiện tại, chủ động, mô tả
100	Sabba	Tất cả	Tính
101	Kusala	Thiện	Tính
102	Abhisāṅkhāraṃ	Sự hoạt động, sự tích lũy (nghệp)	Danh, trung
103	Nāma	[nhân mạnh]	Phụ
104	Lokiya	Trong vòng thế gian (hiệp thế)	Tính

Ngữ pháp đoạn kinh 8

[1] Đọc lần lượt đoạn kinh trên đến chỗ (*), ta có từ [atari]. Từ này tra từ điển không có, hãy xem xét/phân tích như sau:

[1.1] Suy luận sơ bộ, từ [atari] này có thể là từ loại gì – tức danh từ, tính từ, động từ, hay phụ từ?

[1.2] Dựa vào bảng từ vựng đã cho, hãy thử đề xuất các từ có cùng nguồn gốc với [atari], từ đó đề xuất về từ loại và ý nghĩa của [atari]

[1.3] Giải câu chú giải (5) để xác định ý nghĩa của [atari]

[1.4] Nếu làm kĩ càng bước (1.2), bạn sẽ tìm ra một từ rất gần với [atari], ta gọi từ đó là X. X là từ nào? Dựa vào nội dung lý thuyết ngữ pháp đã học, hãy lý giải vì sao [atari] lại có cấu tạo khác biệt với X. Gợi ý: xem lý thuyết về động từ bất định

[2] Đọc các câu chú giải để xác định các từ ở vị trí (**) và (***). Chúng thuộc từ loại gì, có ý nghĩa gì?

[3] Đọc câu Chú giải (1) và lý giải cách dùng từ [aññatara] trong bối cảnh này

[4] Đọc và kết hợp thông tin/ý nghĩa từ đoạn kinh và các câu chú giải trên, bạn hãy thử phân tích/ly giải hiện tượng này: nhiều Phật tử xem nhẹ việc hành thiền, phát triển trí tuệ, chỉ bận rộn hoạt động phước thiện. Hiện tượng này thuộc về tình huống nào trong đoạn kinh trên? Căn cứ vào điểm nào trong kinh/chú giải trên để bạn xác định tình huống đó?